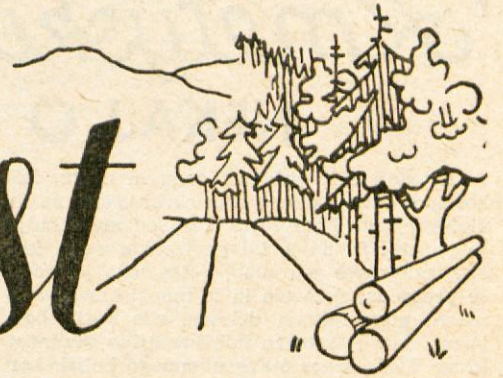




Dolenjski list



GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

Leto I. — Stev. 32.

Novo mesto, 30. septembra 1950

Izhaja tedensko

DELEŽ DOLENJSKE PRI VPISU II. LJUDSKEGA POSOJILA

Narodi Jugoslavije so z zmagoslavnim vpisom II. ljudskega posojila zabeležili novo zmago in dali dokaz neomajne vere v bodočnost, katero jim kuje državno vodstvo s Komunistično partijo na čelu.

Tudi okraji Novo mesto, Črnomelj in Trebnje so z vpisom povedali, da ne stojijo ob strani mogočne gradnje socializma. Vzemimo za primer le novomeški okraj. Deset milijonov posojila tega okraja je deset milijonov utripov srca v zdravem telesu in deset milijonov resnic lažnikom z vzhoda in zapada, ki skušajo še vedno iz zavisti, zlobe ter ljubosumnosti zavirati korake narodom Jugoslavije.

Če vzamemo prvo ljudsko posojilo v novomeškem okraju in ga primerjamo z drugim, vidimo, da je skoraj štirikrat prekoračeno. Tako je tudi s prebivalstvom na Dolenjskem: njegova politična zavest, njegova vera v prihodnost in njegovo zaupanje v socializem je v tem času tudi štirikrat prekoračeno od leta 1948.

Pred vpisom in med samim vpisom II. ljudskega posojila smo se med seboj še bolj spoznali. Marsikatero važno in zamotano gospodarsko in politično vprašanje smo razčistili na sestankih, v razgovorih, na proslavah in pri delu. Vprašanja in odgovori se niso še nikdar tako kresali kot to pot. Res je, da so naši trije okraji daleč presegli prvo posojilo, niso pa izpolnili svoje plana. Vzrokov za to je več. Same priprave za posojilo niso potekale tako, kot bi bilo treba. Vse preveč površnosti je bilo po nekod pri določevanju vpisnih komisij in tudi vaški aktivisti niso povsod tako delali, da bi lahko pričakovali uspeha. Pomoč okrajnih aktivistov je bila marsikje na vasi dobra, drugje slaba. Rezultat vpisa še danes kaže na vse te napake. Naj nam služijo v bodočnosti, da bomo še tisto malo sneti, kar je ostalo v naši skupnosti, odvrgli in brez nje, ki nas samo ovira, nadaljevali veliko delo za naše dobro.

Lepih primerov zavednosti našega kmeta, delavca, nameščenca je polno Drgišče, in so primeri, kakršnega je dala Mikličeva Vida iz St. Jurja: »Rajši vržem denar v stranišče, kot pa ga vložim v posojilo!« in njen brat, ki ni dovolil, da pribijejo na njegovi hiši plakat o ljudskem posojilu, izgube, kot milnat mehurček na toplem junijskem soncu.

Deset milijonov v novomeškem okraju in še več v trebanjskem in črnomaljskem okraju pa naj nam bo vzpodbuda v bodoče. Na lastne sile naslonjeni bomo breme naše težke, toda plemenite poti, lače prenašali, vse do lepšega jutrišnjega dne!

Mi, ki smo vpisali ljudsko posojilo, ne iščemo priznanj. Priznanje nam bo dala bodočnost; ne bo pa napak, če s prstom pokažemo nekaj sličic, ki zgovorno pričajo o delu in pa nedelu vseh odgovor-

nih za uspeh II. ljudskega posojila na Dolenjskem.

NA KARTALJEVEM SO SE SLABO POSTAVILI

Prav na kratko lahko zapišemo: če bi vpisne komisije posnemale kartaljevsko, bi v našem okraju zbrali morda samo stoti del posojila. Devet vpisnikov, od teh 6 kmetov, po tisočaka — to je odziv Kartaljevega na klic države za vpis drugega posojila...

Pomislimo samo tole: od leta 1941 dalje so bili številni prebivalci Kartaljevega in tamkajšnje okolice vsak dan pripravljani žrtvovati glavo za Osvobodilno fronto in naš narodnoosvobodilni pokret. Ob agrarni reformi leta 1943 so ob življenjski nevarnosti hodili obdelovat dodeljeno graščinsko zemljo kljub grožnjam belogardistov in okupatorjev. Revščine, ki je pred vojno razsajala v njihovih vaseh, ni več. Otroci hodijo v razne šole, zaslužka je v najbližji okolici kolikor hočeš, nekoč pa so hodili za deset dinarjev daleč naokoli prosjačit za delo. Med vojno so bili — razen nekaterih izjem — z dušo in srcem za partizansko oblast, danes, v četrtem letu petletke, pa se je njihova zavest začela ustavljati ob nekaj tisočakah...

So krivi ljudje v Kartaljevem za to? Napačno bi bilo metati vse v en koš. Marsikaj pa nam pove dejstvo, da se je n. pr. predsednik krajevnega odbora OF odločil za vpis posojila šele na dan, ko se je vpisovanje že zaključilo. Največji kmet v kraju, ki je prodal samo v zadnjih mesecih za več kakor 60.000 dinarjev pridelkov, je vpisal 1000 din. Predsednik KLO samo tisočak. Kmet, ki dobiva lepe denarje za mleko, je člane komisije celo nagnal skozi vrata. Odborniki KLO in množičnih organizacij niso dali vzgleda — ljudje pa so upravičeno spraševali:

»Koliko pa so ti vpisali?«

Malo — ali pa nič, to je vedela vsa vas. Zato v Kartaljevem ni bilo uspehov. Se zavedajo odborniki OF in KLO te svoje odgovornosti? Krivda za neuspeh posojila, polovičarske odkupe in še za marsikaj leti nanje.

POZNO PRIZNANJE IZ PREČNE

Na seji izvršnega odbora OF so razpravljali o posojilu. Bilo je na dan, ko se je vpisovanje že zaključilo. Na vprašanje, kaj so pokrenile množične organizacije v Prečni, da bi dosegle lepše uspehe, je prečenski delegat dejal:

»Malo. Niti jaz, niti člani komisije nismo tako delali, kakor bi bili morali.«

Po točji zvonitvi pa je prepozno, pravijo.

V AJDOVCU JE KOMISIJA DELALA

72 kmetov je vpisalo v Ajdovcu in njegovih vaseh 108.000 dinarjev. Krajevna komisija je šla do kmetov in jim po-

vedala, da z vpisom posojila krepijo tudi svoja gospodarstva. Samo v Podlipi so vpisali 26.000 dinarjev, več kakor prenekatera bogata vas na šentjernej-skem polju. Celo tistih šest, sedem izjem, ki so stale v začetku ob strani, si je premislilo: sami so prihiteli zadnje dni h komisiji in vpisali primerne zneske. Navzlic delavnosti komisije v Ajdovcu pa je treba zapisati, da se je pri marsikaterem večjem kmetu prehitro zadovoljila s tisočakom. Lahko bi dosegla številko, ki je bila za Ajdovec predvidena.

NIKOMUR NE DAMO NAŠE LJUDSKE DRŽAVE!

Tako sta dejala Praznikova v Gornjem Križu pri Žužemberku, ko sta podpisala posojilo. Stara sta oba čez 60 let, pa nista oklevala. Vse bi dala za državo, saj sta doživela okupacijo in vesta, kaj pomeni svoboda. — V Žužemberku se je postavil Jože Smrke, tajnik Zveze borcev. Zbral je pri članih organizacije za 68.000 dinarjev posojila. Dobro so delali v komisiji tudi cestar Benčič, Mežnaršič iz Velikega Lipovca in okrajni aktivist Jože Jakič, ki so znali ljudem razložiti, da je posojilo merilo naše zavesti. Ne moremo pa tega reči za Franca Lavriča, ki je šel kot aktivist v Lipje in Gradenc, pa je že v dolini dejal, da bo v vasi dobil le tisoč dinarjev. Mislil je bolj na ličkanje koruze, ne pa na posojilo. Številka posojila ustreza njegovemu »delu«.

Poziv IZVRŠNEGA ODBORA OF SLOVENIJE

NA ŠESTMESEČNO TEKMOVANJE V POČASTITEV DESETLETNICE USTANOVITVE OF

Da bi slovensko ljudstvo čimbolj častno proslavilo deseto obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte Slovenije, je Izvršni odbor OF Slovenije na svoji seji 13. septembra 1950 sklenil pozvati vse svoje članstvo, frontne organizacije in delovne kolektive v LR Sloveniji, da v počastitev desetletnice Osvobodilne fronte okrepe svoje delovne sposobnosti za izpolnjevanje nalog, ki so potrebne za nadaljnji razvoj ter za politično in gospodarsko moč naše domovine.

Izvršni odbor OF Slovenije vabi vse delovne kolektive, organizacije OF in posamezne člane, da se udeležijo velikega tekmovanja, ki bo od 1. oktobra 1950 do 31. marca 1951 za dvig naše proizvodnje, pospešitev vseh ostalih nalog naše petletke in okrepitev organizacijske ter politične moči Osvobodilne fronte.

Odraž te aktivnosti naj bo še bolj kot doslej vključevanje frontovcev v dosledno borbo za izpolnjevanje nalog petletnega plana, katerega izpolnitev bo v

Tlakovali BODO STROKOVNJAKI

Pred kratkim so se zbrali na MLO v Novem mestu tovariši, ki naj bi sestavljali tehnični štab za tlakovanje ceste. Strokovnjaki tov. inž. Dušan Grum, direktor »Pionirja«, in tovariši Gabrijelčič, inž. Grein, Peček in Franc Colarič, za MLO tajnik tov. Franc Zagorec in tovariš Slavko More, v. d. poverjenika za lokalni promet in Vinko Bele, direktor »Krke«, so razpravljali o delu, ki je tik pred nami. Prvi vagoni granitnih kock so že v Novem mestu. Posebna komisija treh strokovnjakov iz Ljubljane si je medtem ogledala načrt za tlakovanje ceste, ki je bil odobren in se naslanja na stari načrt iz leta 1940. Pod tlakovanjem cestiščem skozi samo mesto bo treba obnoviti, delno pa na novo zgraditi kanalizacijo, hkrati pa bo treba pregledati vodovodno omrežje. Vse to bo zahtevalo ogromno dela, pri čemer pa so obljubili navedeni tovariši izdatno pomoč. Podjetje Pionir bo pomagal tudi s stroji in orodjem, kar pa je glavno, je dobra volja tovarišev, ki jim je napredek mesta prav tako pri srcu kakor vsem ostalim prebivalcem Novega mesta.

Vendar pa — tehnični štab ne bo mogel delati brez dobrega organizacijskega dela političnega štaba! Te dni smo že lahko opazili, da so vozniki začeli odlagati granitne kocke kar sredi ceste, ker ni bilo ljudi, da bi kocke sproti zlagali na za to določen prostor. Nujno bo, da se mestni odbor OF skupno z vsemi ostalimi forumi tesno poveže in pripravi pravočasno vse potrebno za uspešno prostovoljno delo.

Na nas vseh, prebivalcev mesta, pa je odgovornost, da bomo na razpolago pri prostovoljnem delu in uresničitvi tega velikega načrta! Drugi nam mesta ne bodo očistili, niti tlakovali. Zato — z množično udeležbo na prostovoljno delo!

letu, ko bomo proslavljali desetletnico OF. Zato naj bo čimveč frontovcev in delovnih kolektivov, ki bodo izpolnili petletni plan do desete obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte.

Vse frontne organizacije naj še nadalje usmerjajo svojo dejavnost v dosego političnega, organizacijskega, gospodarskega in kulturnega dviga svojega kraja. Postanejo naj še močnejša politična središča in s tem trdna opora organov ljudske oblasti. To tekmovanje naj da čim več vzpodbude, čim več uspehov za čimprejšnjo zmago v naši veliki bitki na notranji in zunanji fronti.

Ob zaključku tega šestmesečnega tekmovanja bodo posebne komisije OF ocenile uspehe delovnih kolektivov, frontnih organizacij in posameznikov ter predlagale častne nazive, odlikovanja in nagrade, ki bodo razdeljene zmagovalcem ob proslavi desetletnice Osvobodilne fronte. Izvršni odbor OF Slovenije

Kmetijski svetovalec

NEKAJ O ŽIVINOREJI

Letošnji slab pridelek sena in otave, kakor tudi detelje dela velike skrbi večini naših živinorejcev. Trdovratna suša od maja dalje je povzročila, da je bil prvi odkos sena, kakor tudi otave zelo slab. Poleg tega je trava še prezgodaj dozorela in so mnogi kmetovalci zaradi pomanjkanja delovne sile kosili bolj pozno, kar je zelo znižalo hranljivo vrednost krmne. Tudi odkos otave ni mnogo boljši, ker je suša preveč uničila travno rušo in tudi padavine v avgustu niso mogle izboljšati pri- delka. Ravno tako je tudi kvaliteta zelo slaba, ker so se v času suše preveč razrastli razni pleveli, ki na nekaterih travnikih predstavljajo nad polovico količine krmne.

NADOMESTEK KRME

V posameznih KLO so si posamezni kmetovalci zagotovili delno kritje primanjkljaja krmne s setvijo krmnih rastlin po strniščih. Kdor je sejal koruzo za zeleno krmno ali mešanico koruze z ajdo, prosom in sončnicami, bo občutni primanjkljaj krmne kril z zeleno krmno, ki se je prav dobro razrastla. Zaradi občutnega pomanjkanja krmne pa mora vsakdo misliti na to, da se bo letos čim bolj pravilno izrabila razpoložljiva paša in da se bodo čim bolj gospodarsko uporabila razna krmila, ki v običajnih letih večkrat pri gospodarstvu propadejo.

SILAŽA — KISLA KRMA

Ze večkrat so bili objavljeni razni članki v »Kmečkem glas« in dnevnem časopisu o veliki vrednosti silaže — kisle krmne. V zadnjem »Kmečkem glas« št. 35 z dne 30. avgusta t. l. so bili objavljeni načrti in navodila za graditev lesenih silosov. Kdor ima večje količine zelene krmne in razpolaga z lesom, naj dobro prebere članek — »Leseni prenosljivi silosi« in ga bo mogoče čitanje tega članka pripravilo do tega, da bo zgradil leseni silos. Kdor je pa že imel silos in je krmil živino s silažo pa že zna preceniti vrednost silaže. V kolikor bi se posamezniki odločili za graditev lesenega silosa, lahko dobe načrte in potrebna pojasnila pri poverjenstvu za kmetijstvo OLO.

Silos lahko napolnimo z razno krmno. Zato uporabljamo zeleno koruzo, koruznico, zadnji odkos detelje in otave, strniščno deteljo, listje raznih okopavin — pese korenja, repe in tudi še zeleno krompirjevo cimo. Po kisanju v silosu dobimo tako iz raznovrstnega materiala prvovrstno krmno, katero živina rada žre. Prednost silaže je tudi v tem, da krmna, ki smo jo dali v silose obdrži svojo hranljivo vrednost kot zelena krmna in dosežemo s tem, da pozimi krmimo s silažo, isti uspeh, kakor ko polagamo živini zeleno krmno. Dvig proizvodnje mleka v zimskih mesecih je nemogoč brez uporabe silaže. Priprava silaže je enostavna. Ves material, ki je namenjen za silažo zrežemo na slamoreznicah in ga sproti dobro stlačimo v silosu. Krma, ki jo siliramo, mora biti primerno vlažna in sicer tako, da se pest navlaži, če jo stisnemo. Ko zrežemo vso krmno, silos neprodušno zapremo s tem, da na sloj plev damo zemlje in vse skupaj zabijemo z ilovico. Zasile silose si lahko napravimo sami tako, da izkopljemo primerno jamo na terenu, kjer ni podtalne vode. Način siliranja je skoraj isti, kakor ko v zasipnice vlagamo n. pr. repo. Pri siliranju ne sme priti s krmno v dotik zrak in zaradi tega mora biti silaža zrakotesno zaprta.

Vsakomur pa, ki ima namen drugo leto sejati koruzo za zeleno krmno, priporočamo setev oljne repice, ker bo lahko po žetvi oljne repice posadil koruzo, ki bo do jeseni že mlečnozrela.

ZMANJSEVANJE STEVILA ŽIVINE

Zaradi pomanjkanja krmne bo marsikateri živinorejec prisiljen vekom letošnje zime zmanjšati stalez goveje živine. Pri oddaji živine naj vsakdo dobro premisli, kaj bo oddal. Prvenstveno naj gre iz hleva ona živina, katero bi zaradi starosti morali oddati mogoče že drugo leto. Nujno je, da zadržimo v hlevu zlasti mlado živino, katera nam da največji prirastek v mesu, ker le tako bomo lahko v prihodnjem letu zopet prišli do normalnega staleža živine. V zakol oddajajte predvsem starejše vole, krave in od mlade živine samo ono, ki ni uporabna v plemenske svrhe.

VZREJA IN VZDRŽEVANJE PLEMENJAKOV

Za dober uspeh živinoreje in izboljšanje kakovosti so osnova dobri plemenjaki. Na licenciranju plemenjakov v letošnji jeseni smo lahko ugotovili, da KLO posvečajo vse premalo pažnje vzreji in vzdrževanju plemenjakov. Kakovost plemenjakov je pod povprečjem in tudi jih ni dovolj za oskrbo na število krav in telic. Na 70–100 krav in pod 1 leto starih telic mora biti zagotovljen

vsaj 1 plemenjak. Se slabše je glede stanja merjascev, kjer je primanjkljaj po številu zelo občuten in tudi v pogledu kvalitete ne zadovoljujejo. V kratkem času bodo organizirani sejmi za plemenske bike, kjer bodo odkupljeni licencirani plemenjaki za potrebe vseh sektorjev. Dolžnost KLO je, da zagotovi živinorejce, ki bodo prevzeli bike v oskrbo. Rejem licenciranih plemenjakov morajo KLO po uredbi o oddaji žit pustiti dovolj krepkih krmil — ovsa, ječmena in koruze — po navodilih, ki so jih prejeli od poverjenjstva za kmetijstvo. S tem, da KLO razbremenijo oddaje navedenih žit rejce plemenjakov, ne bo več rednih pritožb od strani prejemcev plemenjakov, da nimajo krepkih krmil. Zadostno število plemenjakov bomo obdržali le, če bomo rejcem plemenjakov tudi zagotovili krepka krmila. V kolikor so posamezni KLO že upoštevali razbremenitev pri oddaji ovsa in ječmena, naj sedaj pri oddaji koruze puste rejcem manjkajočo količino. Z rejci plemenjakov naj pa istočasno sklenejo pismene pogodbe, da bodo držali plemenjake vsaj 1 leto.

Se na eno napako bi lahko tu opozorili živinorejce in to je oddaja plemenske živine v zakol. Večkrat se dogaja in to je skoraj reden pojav, da se na odkupna mesta pripelje plemenska živina. Kot vzrok, da se kolje plemenska živina, se naveda v glavnem odkupna podjetja ali pa KLO. V resnici pa lahko ugotovimo, da je tu napaka pri živinorejcih samih. Vsakdo je prejel v odločbi obvestilo, v katerem času naj odda klavno živino. Tako je dana možnost onemu živinorejcu, ki ima v hlevu samo plemensko živino, da jo pred oddajo v zakol lahko zamenja s klavno živino. Zamenjavo lahko izvrši s sosedji, ki imajo večje število slabše živine in za katero ni nobene škode, če bo zaklana. Z zamenjavo se bo okoristil oni živinorejec, ki ima slabo živino, kakor tudi živinorejec, ki ima plemensko živino.

ZIVINOREJSKI ODESKI

Zamenjavo lahko vrše živinorejci tudi na sejmih. Vsak živinorejec lahko proda plemensko živino in če potrebuje klavno živino, si jo lahko tudi kupi. V kolikor zamenjave ni mogoče izvršiti v sami vasi, se lahko izvrši z živinorejci v sosednjih KLO. Lepo nalogo lahko prevzamejo živinorejski odseki pri Kmečki zadruzi, kjer bi posredovali zamenjavo živine. V tem pogledu so bili ti odseki do sedaj nedelavni in je treba njihovo delo poživiti. Kjer ti odseki obstajajo, naj bo njihova prva skrb pravilna izbira živine. Vodstvo živinorejskega odseka mora poznati razmere na svojem področju in poznati v živinoreji vsakega posameznika, da bo lahko svetovalo zamenjavo. Glede časovnih oddaj naj se pa oni živinorejci, ki trenutno nimajo na razpolago žival za zakol, posvetujejo s KO, ki bo lahko posredoval, da bo oddal živino v zakol drugi živinorejec. Če bo KLO ali zadruga dosegel zamenjavo živine in preprečitev oddaje plemenske živine, bo storjen velik korak naprej.

Lepa in dobra živina je ponos živinorejca. Oddaja plemenske živine v zakol je ne- potrebno uničevanje živinskega fonda in to zniževanje staleža plemenske živine hromi celotno proizvodnjo. V bodoče se ne smejo ponavljati napake, da bi KLO izdajali potne liste za plemensko živino, katera bi odšla v zakol. Oddaja bikov za zakol, ki so licencirani in imajo dobre ocene, je zabranjena, ker bodo odkupna podjetja vračala plemenjake. Licencirane bike smejo živinorejci oddajati v zakol le s pristankom okrajnega poverjenjstva za kmetijstvo. O. V.

Seja Izvršnega odbora OF okraja Novo mesto

Izvršni odbor okrajnega odbora OF Novo mesto je na svoji seji dne 19. t. m. razpravljal o uspehih in pomanjkljivosti dela organizacij OF v okraju pri vpisovanju II. ljudskega posojila, o volitvah ljudskih inšpektorjev in o stanju v krajevnih in vaških odborih OF. Med drugim je sklenil, da bodo volitve v krajevne in vaške odbore Osvobodilne fronte v nedeljo, dne 19. novembra 1950. — Razpravljali je nadalje o tekmovanju frontnih organizacij in delovnih kolektivov v počastitev 10-letnice Osvobodilne fronte Slovenije in sprejel ustrezajoče sklepe.

Izvršni odbor OF okraja Novo mesto poziva vse člane plenuma Osvobodilne fronte, da takoj pričnejo z utrjevanjem osnovnih frontnih organizacij in da s sedanji krajevnimi in vaškimi odbori OF začnejo pripravljati volitve ljudskih inšpektorjev in novih odbornikov KO in VO OF.

Sekretariat okrajnega odbora OF

„Kar v kaščo pogledite . . .“

Tako odgovarjajo v teh dneh kmetje v okoliščini Prekopi, Gradišča, Skocjana in drugje, kjer se niso oddali svoje obveze v žito, odkupovalcem in jih hočejo prepričati, da nikakor ne morejo izpolniti svojih dolžnosti do države in do ljudi, ki nimajo zemlje, jesti pa morajo prav tako kakor kmetje vsak dan.

Pisali smo že pred kratkim: poštenim kmetom, ki so izpolnili svoje obveze, čast in priznanje — špekulantom pa kazen! Spet moramo pisati o tem, kajti odkup žita v našem okraju le slabo napreduje. Običajni smo nekje nad polovico, mnogi krajevni odbori pa so se s tem že zadovoljili.

Kar pogledimo v Prekopo. Zakaj niso oddali veliki in bogati kmetje žita, živine, masti in drugih pridelkov. Ker so posnemali — odbornike krajevnega odbora... Metelko, odbornik KLO Prekopa, je v Grobljah vpil in razsajal, da žita nima in da ga ne bo oddal. Črtalič, odbornik, ni oddal predpisanih količin žita. V Ostrogu pri Prekopi sta za »zgled« vaščanom Janez Gorišek in Franc Kuzma, odbornika KLO; tudi ta dva nista oddala žita po predpisu.

»Ce niso ti oddali žita, ga tudi mi ne bomo...« pravijo nekateri nezavedni kmetje in kažejo s prstom na odbornike. Med take kmete lahko štejemo bogatince Jordana, Cukuto, Uršulo Bučar iz Ostroga, Luška iz Ledce vasi, Rabzelja iz St. Jakoba in še nekaj drugih. Oddali so le nekaj žita, z ostan- kom pa špekulirajo.

»Morda bomo pa le ukanili oblast?« mislijo nekateri in javkajo, da žita nimajo in da bo stradala cela družina, ako bi oddali cele obveze.

»Ni žita!« vpijejo spet drugi, molčijo pa o tem, da so ga ponoči v sodih vozili preko Krke v krški okraj k znancem in sorodnikom, drugi pa v zidanice in drugam... Mislijo, da ljudje tega ne vedo. Pa se motijo. Poštenjaki, ki so v redu oddali državi za delovne ljudi to, kar so pridelali preko lastnih potreb, sami obsojajo kmete špekulante...

Za boljšo preskrbo in prehrano NOVEGA MESTA

Z željo, da bo prebivalstvo Novega mesta čim bolj preskrbljeno z dobro, zdravo in okusno hrano, je MLO v zadnjem času napravil nekaj pomembnih in uspešnih korakov v tem pogledu.

Obračun z zaostalo in današnjemu času v nobenem pogledu odgovarjajočo mestno pekarno, je bil temeljit. »Brezova metla« je zmetala s ščurki vred iz stare pekarnice že smešne peči in vseh tistih tisoč opravkov, ki jih ima delavec pri zastarelih napravah, ter namestila dve moderni parni peči s kopalnico, ki je pri pekih nujno potrebna, in s številnimi drugimi rečmi, ki bodo koristile, da bodo odjemalci prejeli boljše in okusnejše kruh.

Notranjost pekarnice mora še tako razvaje- nega človeka razveseliti, saj mu dokazuje, da je skrb MLO Novo mesto za prehrano prebivalstva res velika. V tej novi pekarni manjkajo le še mesilni stroji. Tudi to vprašanje bo po zaslugi dejavnosti odgovor- nih kmalu rešeno. Vse bo tako, kot treba in tudi dobre volje samih pekov in usluž- benecev, ki delajo in strežejo v prodajalni, ne bo manjkalo!

Po dolgem času vidimo našega znanega peka, tovariša Staneta Vovka nasmejanega in dobre volje; prepričani smo, da bomo kmalu videli isti zadovoljni izraz tudi na obrazih Novomeščanov, ki bodo odhajali iz pekarnice z boljšim in okusnejšim kruhom.

TUDI VODA NE BO DELALA HUDE KRVI

Nekateri prebivalci bentijo nad Liparjem, ki jim včasih pred nosom zapre vodo. Pri vsej jezi ne vedo, da je Liparjevo delo presneto odgovorno in da se lahko zahvalimo v tej suši le MLO, da je z vodo tako, kakor je. Pravilna časovna razdelitev odprte vode je bil edini izhod iz letošnjega sušnega leta.

Teže je s prebivalci mesta, ki še nimajo v stanovanjih vode. Tudi v tem pogledu smo se premaknili z mrtve točke. To se je pokazalo s tistim dnem, ko je prevzel novomeški vodovod »v roke« tovariš Cigoj. Da se razširi vodovodna mreža, odkopavajo na Grmu med vojno v zemljo zakopane cevi, da jih polože tja, kjer bodo opravljale svojo pravo nalogo.

Zavedni frontovci in člani sindikalnih podružnic so v začetku del pri odkopavanju cevi na Grmu pokazali veliko vnemo in volje, da pride mesto čim prej do razširitve vodovodne mreže. Delo je vidno napredovalo, danes pa, ko stojimo tik pred izkopom, ko imamo le nekaj deset metrov cevi še pod zemljo, je pa vedno manj prostovoljcev na Grmu. Vzrok in krivda ni pri mestnem vodovodu, pač pa pri sindikalnih podružnicah in pri frontovcih samih. Vzemimo za primer

»Kar pogledite v kaščo, pa boste videli, da žita nimam!«

Tako je zatrjevala Marija Luzar v Prekopi odkupovalcem in jih vabila v žitno shrambo. Seveda je pravočasno skriš višek pridelka, v skrinjah pa pustila samo žito za seme in nekaj mernikov za prehrano družine za celo leto! Pa se je ustela. Odkupovalci ji niso nasledili. Poleg žita so odkrili kar pol kozol- cem v sodu še štiri na pol ustrojene goveje kože...

Črni zakoli so se posebno udomačili v Prekopi. Na okraju se kopičijo prošnje in pritožbe, da živine v Prekopi ni, zdaj pa so odkrili cel kup gospodarstev, kjer so v zadnjih mesecih na debelo in črno krali! Niso redke hiše, kjer sta šla pod nož kar po dva pitana vola in še tele. Najdene kože govorijo dovolj prepričljivo, da takemu javkanju ni treba nikdar verjeti. Kože pa, da so »črni mesarji« imeli največ zaščite spet pri nekaterih odbornikih krajevnega odbora. Pri črnih zakolih namreč niso manjkali odborniki Kuzma, Metelko in Gorišek...

»Dober vzgled vleče«, pravi stari pregovor. Lahko bi rekli: slab še bolj...

Ob takem gospodarstvu nekaterih krajevnih odborov ni čudno, da odkupi žita, mesa, masti, mleka in drugih pridelkov niso v redu. Mar naj država delavce in nameščence, ki delajo za skupnost prav tako trdo kakor naši kmetje, hrani s obljubami in s polovičarsko izpolnjenimi odkupi? Preskrba je danes eno najkočljivejših vprašanj. Na to naj mislijo krajevni ljudski odbori, ki so v tem pogledu še vedno mlachi.

Špekulanti, ki svojih dolžnosti do ljudske države nočejo razumeti, pa se bodo zagovarjali pred sodišči za svoje škodljivo delo. — Kazni bodo ostre, a pravične.

Za sovražnike delavskega razreda, ki so se ponekod vrinili v ljudske odbore, pa velja klic vseh poštenih ljudi: ven s špekulanti!

šestdesetletnega upokojenca Lenčka, ki je vedno pri tem delu, za zgled. Če bomo šli po njegovi poti in po poti številnih drugih, bomo imeli kmalu cevi nad zemljo in s tem bomo krepak korak naprej do razširitve vodovoda. Dejstvo, da ima novomeška mladina pri tem delu najmanj zaslug, je težko in prav nič razveseljivo.

Ocvrti piščanci ne padajo z neba, pravi naš pameten ljudski izrek. Držimo se ga, pa bomo tudi z vodo kmalu »na konju«.

Ne bo napak, če povemo še nekaj o naših stanovanjskih vodovodih in podobno. Marsikje v hiši je potrebno popravilo vodovoda, manj- ka to ali ono, nikjer pa ni človeka, ki bi zaposleni gospodinjji popravil pokvarjeno pi- po ali cev. Res, težko je! Da ne bomo le pre- več nejevoljni pri vseh teh neveselostih, po- gledimo v mestno podjetje »Vodovod«, ki je z vso resnostjo tudi te zadrege vzelo v svoje roke. Zaenkrat sta pri tem podjetju le dva strokovnjaka, ki pa še od daleč ne zmoreta vseh popravil. Teh pomanjkljivosti bo kmalu konec. Pri podjetju vzgajajo mlad kader, ki bo vrzel izpopolnil in ni tako daleč dan, ko bo gospodinja lahko zavrtela telefon ali pa stopila k »Vodovodu«, da pokliče strokovnja- ka, ki ji bo popravil pokvarjeno stvar. Tako bo! Manj godrnjanja, več razumevanja in pri- pravilnosti, da tudi sami nekaj doprinesemo h gospodarskemu dvigu mesta, pa bo vse lep- še teklo, kakor danes.

ŽE VESTE?

Oče Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik, so marsikatero veselo zakrožili. Med njimi tudi tisto: Kdo rojen prihod- njih bo meni verjel... Dolgo je od ta- krat — stoletje in več. In glej pot pev- čeve usode. Prav zadnje dni je ta pesem postala himna — abonentov črnomajške menze! Cisto zares. Vodnik bi bil go- tovo ponosen, če bi to zvedel. Pesem so poetično nadarjeni abonent v Crnomlju samo malce obrnili. Tako- le se glasi: Kdo rojen prihodnjih — bo meni verjel — kaj z mano je v menzi — upravnik počel!... Uprava menze ima pravcato zalogico prekoristnih novotarij. Ena je, na primer, tale: vzameš blok sa- mo za deset dni (drugi dvajset boš kje zunaj na terenu), menza ti pa hladno- krvno pobaše celo živilsko karto R-1. Baje sodijo v upravi menze, da je tisti R-1 kratica, ki pomeni: Rabimo!

Internat „MAJDE ŠILČEVE“ v Šmihelu

Z začetkom pouka v naših šolah se je življenje v našem mestu dokaj spremenilo. Mladost tudi starejšemu človeku prinaša v razoran obraz nekaj novega, življenjskega. Gleddajoč mladino, ki obiskuje osnovne šole, gimnazijo, učiteljske in ekonomski tehnikum, se človeku nehote postavi vprašanje, kako je z njo, kako se uči, kako je z njeno prehrano in kje stanuje. Rešitev tega vprašanja, ki nas vse zanima, je z dobro mero razvozljan z domom »Majde Šilčeve« v Šmihelu, ki pod skrbnim in unanim vodstvom upravnika tovariša Jurčeca beleži z vsakim letom večje uspehe.

Ta dom sprejema v oskrbo mladino delavcev, malih kmetov in uslužbencev. Ti otroci so za mesečnino — 700 dinarjev — preskrbljeni s prehrano, stanovanjem, vzgojo itd. Najpotrebnejši — včasih pride otrok v dom le z eno garnituro perila, brez odeje — dobi jo v domu vse. Med letom se takim razdeli tudi obleka.

Letos je dom sprejel 350 otrok. Streho so našli tudi učenci iz okrajev: Trebnje, Krško, Kočevje, Crnomelj in ne samo iz okraja Novo mesto. Ekonomskega tehnikuma in višje

gimnazije ni v vseh teh okrajih, zato se sprejemajo te dve šoli obiskujoči otroci tudi iz takih krajev. Obisk v tem domu zgovorno dokazuje, da je vodstvo zaupano pravim rokam. Spalnice so čiste, prav tako številne učilnice, jedilnice in kuhinja. Le s strani samih gojencev je opaziti, da se vsi ne zaveda jo pomena čistoče. Odpadke sadja in drugih jedil je najti po vsem dvorišču in tudi na hodniku naleti človek kaj hitro na tako slabo spričevalo. Iz razgovora z upravnikom bomo zvedeli, da kljub vsem težkočam gre lepo naprej življenje v zavodu, samo...

Z vodo je včasih križ — mestno podjetje »Vodovod« je internatu obljubilo, da bo voda odprta v času umivanja, takrat, ko jo gojenci najbolj potrebujejo. Kljub tej obljubi ostane včasih res le samo pri obljubi, zato se uprava zavoda še enkrat obrača do »Vodovoda«, naj nikar ne pozabi, da je brez vode pri takem številu težko vzdrževati red in čistočo.

V šolskem letu 1949/1950 so dosegli gojenci tega zavoda v šolah 90% uspeh. Uprava zavoda ni bila s tem zadovoljna. Ze to, da se gojenci, ki ne uspejo v šoli, nič več ne sprejemajo v zavod, je hud udarec za otroka in

roditelje. Članom uprave v zavodu tudi ni lahko pri srcu, ko vidijo zaskrbljeno mater, ko ji ni sprejet otrok v dom. Zavedati se morajo vsi: otroci in roditelji, da je in bo dom le pridnim učencem odprt. Jasno in razumljivo je, da bo lenuhom zaprt.

Letos se bo skrb za gojence še bolj povečala. Stiri vzgojiteljice, ki bodo v zavodu odgovarjale, da se bodo gojenci resno poprijeli učenja, bodo tudi v stalnem stiku z upravami šol, ki jih gojenci obiskujejo. Sodelovale bodo pri šolskih konferencah, kjer bodo dobivale verno sliko dela posameznih učencev.

V zavodu je preskrbljeno tudi za razvedrilo. Imajo tri glasbene sobe, kjer se prebivalci tega koristnega zavoda lahko do mile volje izražajo v glasbi. Za fizikulturo je

preskrbljeno na dvorišču, bo pa potrebno v tem pogledu storiti še korak naprej.

Vsak gojenec je moral pred vstopom v zavod skozi skrbne zdravnikove roke. Zdravniški pregled vseh gojencev je že v samem začetku onemogočil eni ali drugi bolezn, da se razpase v domu.

Dom, ki še nima zaenkrat lep zunanji videz, je v svoji notranjosti kar se da urejen. Ko pa bo dobil še prepotrebne omare in še nekaj drugih potrebnih, bomo imeli v domu res zgleden internat naše šolske mladine. Človeku kar dobro dene, ko vidi, da je v tej hiši, ki je včasih stregla le imovitejšim otrokom, vse polno otrok tistih, ki v preteklosti niti v sanjah niso mogli upati, da bo njihov otrok kdajkoli deležen tako visoke izobrazbe in tako velike skrbi od strani oblasti.

SKUD „DUŠAN JEREB“

Drugega slovensko-hrvaškega festivala »Bratstva in edinstva« ljudske prosvete v Brežicah so se med številnimi skupinami udeležili tudi gledališki igralci, pevci in godbeniki novomeškega SKUD Dušan Jereb.

Ze v soboto zvečer je novomeška gledališka družina prijetno presenetila nad 800 gledalcev v Brežicah. V ogromni Viteški dvorani je igrala Gogoljevo komedijo Zenitev in žela za umetniško izvajanje zaslužno dolgotrajno ploskanje. Zaradi tehničnih ovir na zasilnem odru žal naši igralci niso mogli igrati Desetega brata, kakor je bilo dogovorjeno. Vendar pa je tudi duhovita Gogoljeva komedija gledalcem izredno ugajala in so prizadevanje igralcev toplo pohvalili.

V nedeljo dopoldne so se na koncertu zborov in godb člani našega sindikalnega kulturno-umetniškega društva spet postavili. Oktet, ki je zapel (čeprav v oslabljeni postavi) tri pesmi, je bil na dopoldanskem koncertu najboljša pevška skupina. Poslušalci so

NA BREŽIŠKEM FESTIVALU

z navdušenim ploskanjem priznali visoko umetniško višino tudi orkestru, ki je zaigral Bachovo Pomladno prebujenje, Kellerjevo Veselo uverturo in marš. Po koncertu so navzoči izjavili, da je bil nastop orkestra pravi umetniški užitek.

Na popoldanskem delu sporeda naši igralci niso mogli sodelovati zaradi slabih zvez na povratku. Znova se je pokazalo, da bi bil v Novem mestu nujno potreben primeren avtobus, ki bi služil za prevoz ljudi in instrumentov. S takim prevoznim sredstvom bi lahko omogočili številna gostovanja na deželi. Pozimi in v dežju od igralcev in godbenikov ne moremo zahtevati, da bi se vozili na odprtih kamionih. Rast ljudske prosvete in zbližanje vasi ter mesta zahtevata vedno bolj, da se tudi to vprašanje čimprej ugodno reši.

Na brežiškem festivalu pa smo pogrešali Belokranjce. Morda nam bodo ob priliki pisali o svojih uspehih in neuspehih? Zdaj o njih prav malo vemo.

UKRADENA MLADOST



Pod gornjim naslovom smo objavili v ameriško Slovenko Mery Andolškovo našo Micko, na desni pa njeno hčerko Mery je odpotovala nazaj v Ameriko, svojo družino.

29. številki našega lista razgovor z iz Mokronoga. Na prvi sliki vidimo Slavko v značilni maturantski obleki, da se drugo leto vrne za stalno z vso

Urednikov kotichek

Članom izvršnega odbora OF Novo mesto: Ne pozabite na sklep zadnje seje, da bo vsak odbornik poslal enkrat na mesec članek o delu Fronte na svojem območju! Kdo bo prvi?

Vitkovič Janez: Ali si pozabil na obljubo? Uredništvo zama pračakuje tvojega spisa. — Oglasi se!

Poverjeništvu za kmetijstvo pri OLO Trebnje in Crnomelj: O važnih kmetijskih stvareh in vprašanjih nas s članki zalaga le Poverjeništvu za kmetijstvo pri OLO Novo mesto in Državna kmetijska šola na Grmu. Je pa to stvar vseh treh okrajev in ne samo novomeškega, zato pričakujemo tudi od vas, da boste s sodelovanjem pri »Dol. listu« pri pomogli, da se v tem pogledu list kakovostno dvigne!

Vsem dopisnikom: Vsak dopis, ki resno posega v naše gospodarsko, politično, kul-

turno-prosvetno življenje, z največjim veseljem objavimo. Zgodi pa se, da nekateri dopisi zakasnijo in bi jih bilo nesmiselno objavljati. So pa tudi taki, ki vsebinsko ne ustrezajo ali so pa pisani prelahkotno, brez čvrstejšega prijema. Tudi takih ne objavljamo. Pisati kratko, vsebinsko močno in zajeti vsa tekoča vprašanja, naj bo osrednja stvar vsakega dopisnika. Nekateri dopisi, ki so dobri, tudi niso v celoti objavljeni, so pa izkoriščeni za uvodne članke, skupna poročila in podobno.

Naročniki, pišite v svoj list!

Kako govoriš, tovariš?

Jezik ni samo nujno občilo, s katerim se sporazumevamo, temveč tudi največja duhovna vrednota naroda. Slovenski jezik se je v teku stoletij brusil in izbrusil do zavidljive popolnosti, zato mu nikakor ne smemo z malomarno goverico in pisavo jemati bleska, ki odseva iz preproste, jedre govornice kmečkega deželana in iz stvaritev naših genijev od Prešerna do danes. Grdo in neodpustno je, da ga ljudje, ki bi tega nikaor ne smeli, pačijo in počno večkrat z njim »kot svinja z mehoma«. Človek bere razne dopise, razglase in podobno pa se čudi, kje zlomka staknejo take čudne besede in stavke. Saj se vendar morajo mučiti na vse pretege, ko bi lahko domače in umljivo povedali. Ali poslušaj govornike na raznih sestankih. Nadrobijo ti tujk latinskih in grških, kakor da poslušaj klasičnega filologa. Tujkam največkrat ne vedo pravega pomena, zato ni čudno, da jih »vznašajo« v nepravem smislu in je tak govor ali predavanje dostikrat vodeno kot krščeno mleko, ljudje pa dremljejo zraven, ne zaradi vsebine, ampak zaradi besed, ki so jim tuje kot španska vas. Taki govorniki se kaj radi izgovarjajo, da se niso učili slovnice. Izgovor je pač iz trte zviti. Prijatelj, doma so te učili govoriti lepo in preprosto, nekaj šole si tudi poduhal. In če že pripraviš govor, je tvoja dolžnost, da se vsaj malce potrudiš. Nihče ti ne daje pravice, da boš svoj materni jezik mikastil in obračal tako, kakor bi radi leni možgani. Si kdaj slišal doma reči očeta: Danes bomo pristopili k oranju... Nikdar. Naš kmet k oranju ne pristopi, ampak gre kar na kratko orat. Kmet tudi nikdar ne podvzame, na primer, setev oljne repice, ampak gre repico ali kaj drugega enostavno sejat. In vendar beremo prav takele stavke nič kolikrat. Bohotno razmetavanje z nepotrebnimi

Kako pišeš?

tujkami je že kar prislovično. Nedavno sem bil navzoč na javnem zborovanju. Govornik se je na vse kriplje trudil povedati, kako ta stvar bazira na tem ali onem in da so bile v neki tovarni razne muhinacije (misli je mahinacije, toda tujka mu je bila umljiva samo na pol). Čemu bi ne rekel, da stvar temelji na tem ali onem, in da so se v tovarni zgodile namesto »muhinacije« čisto navadne kranjske napake ali nepravilnosti. In preprost človek, pa ne samo ta, bi takoj vedel, kaj bi govornik rad povedal. Skoraj vsi govorniki brez izjeme strašno radi govorijo o iznašanju predlogov. Tovariši, iznesite svoj predlog!... Predlog se postavi, stavi ali da, pač pa koka iznese ali znese jajce.

Okrajni magazin je imel na mestni hiši tole opozorilo: Dvignite premog. Voznik je preskrbljen od strani podjetja. Voznik je torej preskrbljen. Lepo, da podjetje OM skrbi zanj, toda sestavljaalec je hotel povedati, da je strankam voznika za premog priskrbelo podjetje samo (no, pa vzemimo prvi pomen: voznik je preskrbljen od strani podjetja. Posledica: voznik se nam zasmili, kajti podjetje skrbi zanj samo od strani...)

»Vsi tisti, ki posedujejo živilske karte... razglašajo MLO. Menda ni nikogar, ki bi »posedeval« na živilskih kartah, saj vsak komaj čaka, da jih dobi in porabi. Razglas MLO hoče povedati: Tisti, ki imajo (ali dobivajo) živilske karte.

Dopis iz OLO — N. m. (kmetijski referat) se trudi povedati, naj kmetje začno s setvijo oljnice. V ta namen. pravi dopis, je treba kmetom razložiti stimulacijo, ki jo donaja

taka setev. Kdor je besedo napisal, ni vedel kaj pomeni. Beseda je latinska: vzpodbosti, podnetiti, navdušiti, priganjati (stimulus je bila pri starih Rimljanih palica z železno ostjo, z njo so poganjali vole!) Stimulirati bi bilo treba kvečjemu tistega »spisovalca« članka, da bi znal kmetom razložiti ne stimulacijo, ampak koristi ali ugodnosti, ki jih bodo deležni, če sejejo oljnice. Sicer bo očanec na vasi debelo gledal aktivista, ko mu bo trobil o preklicani »stimulaciji«.

»Pšenica v našem okraju ima letos lepe perspektive... Se rajni Frtavčkov Gustl bi se pristrčno nasmehnil tej čudoviti »pogruhtaciji«. Pšenica lepo kaže, čbta bogat pridelek in podobno. Ne verjamem, da bi navzlic novodobnemu napredku pšenica umsko tako dozorela, da bi lahko imela svoje »perspektive«.

»Članice so pomagale pri razbitju vseh planov« (dopis neke AFŽ). No, lepa organizacija, ki tako uspešno razbija plane. Tista AFŽ je skratka ljudski škodljivec. Da niso bile ženske nabutane besed »po novi šegi«, bi prav gotovo čisto pravilno napisale. Isti dopis tudi trdi, da so žene pobrale vso članarino OF. Torej je tamošnja OF blagajna izropana in prazna. Pobrale so pač članarino za OF, kar je vse hvale vredno.

Blizu Gotne vasi kopljejo pesek. Na deski tam piše: Peskolom. Tisto podjetje je pa res novotarsko (ne novatorsko, kar je srbska beseda), ker pesek lomi, ne koplje, kakor so ga doslej. Ali ga lomi pa tisti, ki je tako zapisal. Naj bi dal vsaj: peskokop.

V dopisih in listih večkrat, malone redno, beremo kratice: KLO-ji, MLO-ji in tako dalje. Pisava je popolnoma napačna. KLO je kratica za Krajevni ljudski odbor, zato ne moremo govoriti: Krajevno ljudski odborji, kot hoče pisava KLO-ji. Pravilno je KLO, MLO, brez — ji.

Na novomeškem sodišču so nemara vsi od delki še precej sporni, razen enega. Neka

soba namreč nosi nad vrati napis: Soba nespornege oddelka. Menda je notri oddelek za nesporne zadeve. Ne vem pa ne.

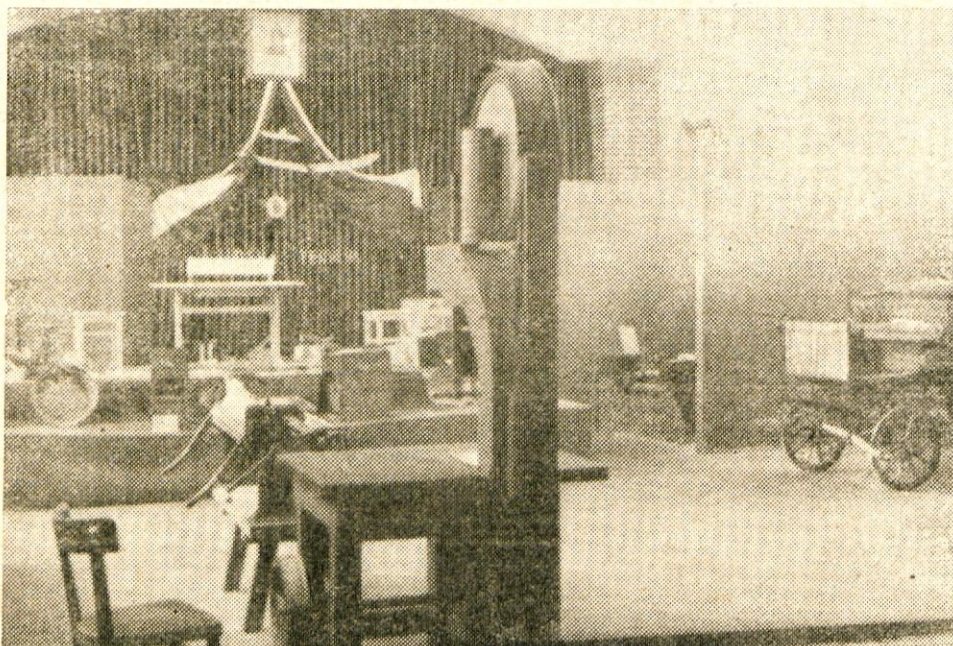
Posecati sestanke... Izvesti plan... Ali ni pravilno in lepše: obiskovati sestanke, izpolniti, izvršiti, ali vsaj izpeljati plan!

Teh nekaj kratkih in mimogrede nabranih primerov priča, kako grdo in brez potrebe pačimo svojo lepo govornico, naš slovenski jezik, in kako malo spoštovanja in ljubezni uživa pri nekaterih, ki mislijo, da se s takimi spački in tujkami postavijo pred ljudmi. Marsikdo se rad izgovarja na »uradni jezik«. No, uradnega jezika ni. Je kvečjemu uradni stil, ki pa je lahko prav tako pravilen, ker je njegova posebnost ta, da je kratek in zgoščen, toda slovenski.

Govorniki, pustite nepotrebne tujke, ne obtežujte z njimi tujih in svojih možgan! Povejte z domačo besedo in z domačo mislijo. Lepo bo, umljivo bo, in vaš govor bo dosegel čisto drugačni uspeh. Po vojni so prišle v modo najraznovrstnejše tujke. Zaradi naše malomarnosti, komodnosti in hlapčevskega priklona pred »velikimi«, ki nas je sprva moril, so rasli ko gobe po dežju. Tista bohotna poplava odvečnih tujk in raznih rusizmov danes vidno plahni. Zadnji čas. Sicer bi govorili kakor »v Babilonu« Dolžnost slehernega je, da skrbi za lepo domačo besedo v govoru in pisavi. Socialistični človek mora biti tudi glede svojega jezika zgrajen. Na vsakem uradu je gotovo kdo, ki bi lahko pregledal in popravil razne razpise in dopise, ki gredo v javnost. Bil sem priča, ko so si na nekem KLO belili glave, kaj vruga hoče povedati dopis — »ta kolobocija, ki smo jo prejeli glede setve z višjega »foruma«... Primer ni bil osamljen. In marsikdaj govornik na sestanku zasluži — malce obrnjeno grajo našega Prešerna:

Očetov naših jezik potujčavši

si kriv, da kolne kmet, te poslušavši!... S.



Učenci v gospodarstvu so na razsavi pokazali, da se praktično in teoretično pripravljajo na svoj poklic. Prav zato bi se morali zanje veliko bolj zanimati. Njihova šola ima pretesne prostore, še teže pa je z internatom. Učenci v gospodarstvu zaslužijo večjo pozornost.



PIŠEJO NAM

UREJENA CESTA — VAREN PROMET

Oktobra bomo imeli v naših treh okrajih jesenski »Teden cestnega prometa«. Pomladanski je nad vse dobro uspel in zato lahko pričakujemo, da bo tudi sedaj, ko naše ceste v jesenskem blatu najbolj trpijo, odziv frontovcev in članov sindikalnih podružnic še številnejši kot pomladi.

Da je urejena cesta našemu človeku pri srcu, kaže tudi nekaj primerov prostovoljnega dela frontovcev pri pomladanskem »Tednu cestnega prometa«, ki ga je vodilo Poverjenišvo za promet pri OLO Novo mesto. Prostovoljci v novomeškem okraju so se pomladi najbolj odrezali in bili z uspehom prvi v Sloveniji, za kar so dobili priznanje, pohvalo in različne nagrade.

Plan lomljenja kamenja, priprave gramozov, razvažanje gramozov, posipanje cest z gramozom, dela pri gradnji podpornih in opornih zidov, okopavanja obcestnih robov, čiščenja jarkov, odvoza zemlje, kopanja peska, je bil daleč presežen. Ze v času — planirano je bilo 12.510 delovnih ur — doseženo pa 25.261 ur — vidimo, da so se frontovci in člani sindikalnih podružnic resnično z velikim požrtvovanjem trudili pri tem važnem delu.

Nagrade: živinske verige, radio aparat, aktovke, nahrbtniki, moška dvokolesa, obrtniško orodje, dežni plašči, steklo, vrvi, perilo itd., ki so jih najboljše skupine in posamezniki prejeli za svoje delo, so bile skupaj s pohvalami in priznanji lepo plačilo.

Poverjenišvo za promet pri OLO Novo mesto bo s tovariši: Moretom Slavkom, Colaričem in Pavličem, ki so imeli pomladi ta dela v svojih rokah, tudi v jeseni prav gotovo doseglo tak ali pa še večji uspeh in s tem uspešno, da bodo urejene ceste še koristneje služile našemu prometu, ki z vsakim dnem narašča zaradi našega naprednega gospodarstva. Prav tako bo tudi v trebanjskem in črnomeljskem okraju in ne bi bilo napak, če bi si ti trije okraji v tem smislu napovedali tudi tekmovalnost.

Od frontnih organizacij in pa sindikalnih podružnic pa je odvisno, da bo udeležba prostovoljcev pri teh delih še večja, kot je bila pomladi. Tudi nagrade ne bodo izostale za najboljše in najuspešnejše prostovoljne delavce.

TUDI TAKI SE NAJDEJO

Marija Radovan iz Dol. Gričevja pri St. Petru ima manjše, a kar dobro posestvo. Čeprav ve njena bližnja in daljna okolica, da ima lepe dohodke (vino je prodajala liter po 140 dinarjev, vsaka druga stvar pa se danes tudi zelo drago prodaja), je bila za drugo ljudsko posojilo kar gluha. Za tri leta ni poravnala davkov, tako da je dolžna na krajevnem odboru še blizu 36.000 dinarjev, prav tako pa v zadnjih letih ni oddala predpisane količine žita, masti in drugih pridelkov.

Nagovarjala je celo druge kmete, da so nemni, če oddajajo žito in podpisujejo posojilo. Svrtovi iz Jelš je rekla:

»Ze tri leta nisem plačala davkov, niti nisem zadoštila obveznim oddajam, pa se mi ni še nič zgodilo. Tudi ti nič ne oddaj!»

Verjetno je, da se Radovanovi v zadnjih letih še ni nič zgodilo, čeprav je med tistimi, ki povzročajo pomanjkanje masti in

drugih pridelkov v prehrani delovnega ljudstva. Morda so jo na krajevnem ljudskem odboru prezrli pri izterjevanju zaostankov, morda se je tudi malo bahala, ker ni tajnost, da si ga rada »privošči« in v rožicah pove marsikaj, o čemer bi sicer molčala.

Eno pa je resnično: takih, kakor je Radovanova, je precej med našimi Dolenjci. Zda, ko v vseh vaseh odkupna podjetja izterjajo zaostanke neoddanega žita, masti, mesa in drugih pridelkov, se na tarnanje in stokanje Radovank in podobnih krajevni odbori ne smejo ozirati. Dovolj časa so jih špekulanti vlekli za nos. Ako so desetisoči poštenih kmetov izvršili svojo dolžnost do države, jo morajo tudi tisti, ki so doslej s pridelki špekulirali.

To zahteva naše delovno ljudstvo.

»PIONIR« V NOvem MESTU NE POCIVA NA ZMAGAH

Med delovnimi kolektivi na Dolenjskem, kateri se bore za izvršitev planskih nalog, moramo na prvem mestu omeniti Splošno republiko gradbeno podjetje PIONIR. Kolektiv »Pionirja« je lahko ponosen na odlikovanje, katerega je prejel od resnega ministra vlade Ljudske republike Slovenije; **zaslužni kolektiv gradbenih delavcev**. Prejeli so tudi prehodno zastavo resnega ministra, kakor tudi nagrado v višini 150.000 dinarjev. Ta kolektiv ni obstal ob zasluženih priznanjih, ampak se še nadalje bori pri izpolnjevanju osnovnih planov. Da bo letni plan res izpolnjen do 29. novembra, kar so sklenili ob prijliki prejema prehodne zastave, so začeli tekmovali na vseh treh sektorjih: Krško, Novo mesto in Črnomelj. Pobudo za to tekmovalnost je dal delovni kolektiv sindikalne podružnice Pionir-sektor Črnomelj. Tekmovalnost so napovedali sektorju Novo mesto in Krško. Tekmovali bodo v treh točkah: 1. kateri sektor bo največ presešel delovne norme, 2. kateri sektor bo imel najboljše delovno disciplino, 3. kateri sektor bo vpisal procentualno več ljudskega posojila in kateri sektor bo imel najvišje povprečje na število zaposlenih ljudi. Tekmovalnost se je začelo 15. septembra in bo trajalo do 15. oktobra 1950. Najboljši sektor bo prejel republiko prehodno zastavo, ki jo je celotni kolektiv Pionirja prejel pred kratkim, kot najboljši gradbeni kolektiv na Dolenjskem.

Zaslužnemu in delovnemu kolektivu Pionir naj bo to tekmovalnost vzpodbuda k še večjim zmagam in uspehom v veliki bitki dela naše prve petletke.

—ok—

Prostovoljcem Novega mesta!

Vsako popoldne od 3. ure dalje izkopavamo na Grmu čevl za razširitev vodovodne mreže v mestu in okolici in obnavljamo od 2. ure naprej Križatijo. Dokažite s prostovoljnim delom, da vam je gospodarski in kulturni procvit mesta pri srcu! — Pridite!

Stab za prostovoljno delo v Novem mestu.

FIZKULTURA IN ŠPORT

USPEHI CLANIC TD NOVO MESTO V ODBOJKI

Po razpisu tekmovalnosti v odbojki, ki ga je razpisala TZS v Ljubljani za vsa telovadna društva, je tudi TD Novo mesto začelo s pripravami ter redno treniralo s svojo žensko in moško člansko ekipo. Poleg tega je tudi pohvaliti TD Smihel, ki je postavilo 2 mladinski ekipo in to 1 žensko in 1 moško ekipo, ter TD St. Peter, ki se je udeležilo z žensko mladinsko ekipo v odbojki tekmovalnosti, ki se je vršilo, dne 3. septembra t. l. Igralo je proti TD Smihel, ter tekmo izgubilo z rezultatom 0:2, kar je dokaz, da so se za tekmovalnost premalo pripravili.

Marijivejše pa so bile članice TD Novo mesto, katere so redno in sistematično trenirale, zato je bil tudi njihov uspeh na mednarodnem tekmovalstvu v Kranju boljši, saj so zasedle I. mesto in se tako plasirale na Republiško prvenstvo, katerega se bodo udeležile 24. t. m.

V nedeljo, dne 17. septembra 1950 so povabile na prijateljsko tekmo žensko ekipo SD Železničar-Ljubljana, ter ponovno dokazale, da bodo z rednim in sistematičnim treningom postale dobre odbojkašice, saj je bil rezultat tekme 2:3 za TD Novo mesto, kar je dober uspeh, ako upoštevamo, da so pričele z resnejšimi treninzi šele pred kratkim in da so to njihova prva tekmovalnost.

Tako bo tudi v nadalje telovadna organizacija vzgajala svoje članstvo vsestransko, temelj njenega dela pa je splošna telesna vzgoja, potom katere se bodo vzgajali naši ljudje v zdrave, močne in zveste državljane.

MD



USPELA SIMULTANKA Z MEDNARODNIM MOJSTROM

Po končani olimpiadi v Dubrovniku, na kateri je jugoslovansko borbeno moštvo zaslužno zmagovalo pred znanimi šahisti Argentine, Zapadne Nemčije, Amerike in drugih držav, so odšli inozemski mojstri na gostovanje v razna mesta naše države.

V torek zvečer so se zbrali novomeški šahisti k zanimivi borbi z drugim najboljšim igralcem Zapadne Nemčije, mednarodnim mojstrom Gerhardom Pfeifferjem. Na 40 deskah so se pomerili člani gimnazijskega šahovskega društva »Stojan Puc«, oficirji in borci novomeške garnizije JA in člani novega šahovskega društva iz Novega mesta z mojstrom Pfeifferjem. Simultanko je začel

Nabirajmo hrastove ježice!

Naši gozdovi nudijo nešteto raznih koristnih pa tudi zdravilnih zelišč ter gozdnih sadežev, ki jih izvažamo, pa tudi predelujemo v industrijskih obratih v razne svrhe.

Med temi so pomembne tudi hrastove ježice (vuke, gubač, šiška), katere rabi naša usnjarska industrija za strojenje podplatov.

Po mešanih in samih hrastovih gozdovih, kakor tudi pod posameznimi košatimi hrasti so povsod velike količine teh sadežev, katere odkupuje »KOTEKS« po kmetijskih zadrugah v vsakem okraju.

Cena za ježice je zelo ugodna: prvovrstno suho blago 1 kg din 8.—; drugovrstno suho, malo mešano z želodom 1 kg din 7.20 tretjevrstno — več mešano, črno 1 kg din 6.40.

Poleg gornjih cen prejme prodajalec še 25% stimulacije v blagu iz vezane trgovine.

KRONIKA

Bokalj Alberta iz Smarjete je 11. septembra 1950 v Bršljinu neki neznanec mimogrede sunil pod voz. S tem mu je bila prizadejana lažja poškodba na levi nogi.

Testenu Janezu iz Dolnje Nemške vasi je po nesreči pri vožnji prišla leva noga pod kolo voza, da si jo je težko nalomil.

Oba sta dobila zdravniško pomoč v novomeški bolnici.

BESEDA NAROČNIKOM

Ze večkrat smo opozorili na redno plačevanje članarine. List brez plačevanja članarine ne more izhajati. Se vedno pa imamo nekaj naročnikov, ki so dobili vseh 30 dotedanjih števk, plačali pa niso niti dinarja. Precej naročnikov je plačalo naročnino samo za pol ali le četrt leta. Ponovno pozivamo bralce lista, da poravnajo takoj svoje obveznosti do uprave, sicer jim bomo list ustavili, imena dolžnikov pa objavili v eni izmed prihodnjih števk lista. Ni nam ljubo, da se moramo vedno znova ukvarjati z opomini, zato pošljite takoj naročnino. — Uprava lista.

ob osmih zvečer v dvorani Doma JA tovariš Lojze Kastelic, predsednik iniciativnega odbora SD Novo mesto in pozdravil številne goste. Nato je začel simpatični, 23letni mojster Pfeiffer igrati. Gledalci in ljubitelji lepe šahovske igre, ki so se zgrinjali za hrbiti domačih igralcev, so napeto sledili potezam domačinov in mojstra. Najbolj živahno je bilo za mizami študentov, ki so v napetih pogovorih pol tiho ugibali, kam bo mojster v prihodnji potezi udaril.

Zadovoljno mrmranje je napolnilo dvorano, ko je mojster Pfeiffer po 3 urah igranja ponudil prvi remi dijaku Medicu Samu, ki je ponudbo sprejel in priboril za novomeško moštvo prve pol točke. Po enajsti uri so sledili remiji tudi na drugih deskah, mojster pa je zabeležil seveda tudi lepo število zmag. Malo pred drugo uro zjutraj se je nemški šahist moral vdati v lepi igri kapetanu Vanovici in dijaku Alojziju Bartolju. Ob pol tretji uri so bile končane zadnje partije na študentovski strani, uspeh skoraj šestinpolurne borbe pa je pokazal naslednjo sliko:

mojster Pfeiffer je dobil 28, remiziral 10 in izgubil 2 partiji. Remi so dosegli: Medic, Kovacič, Rejce, Skerl, Sila, Fink, Sitar, Sterbenc, Zabukovec in Zivanovič, partijo pa sta dobila kapetan Vanovič in Alojz Bartolj.

Za »Dolenjski list« je dal mednarodni mojster Pfeiffer pred začetkom simultanke naslednjo izjavo:

»Presenečen sem nad veličastnim razmahom šahovske igre v vaši državi. V primeri z Zapadno Nemčijo se pri vas veliko več igra, vaši mladi mojstri pa so zelo dobro podkovani v šahovski teoriji. Pri vas se igra boljše šah kakor pri nas. V izločbah sem po mestih videl slike mojstrov Gligoriča, Pirca, Trifunoviča in drugih, kar me je zelo presenetilo. Kaj takega pri nas ne bi doživeli. Organizacija olimpiade je bila mojstrsko pripravljena. Sah igram od enajstega leta dalje in sem bil na mnogih velikih prireditvah, šahovska olimpiada v Dubrovniku pa je prekašala vse, kar sem doslej videl.«

Po zaključku simultanke je mojster Pfeiffer izjavil, da je zadovoljen z rezultatom.

V dvorani smo pogrešali več znanih šahistov, kakor n. pr. tov. Juranciča, bivšega prvaka Novega mesta, in več drugih, ki bi se lahko uspešno borili v vrstah našega moštva. Zato vabi iniciativni odbor novega šahovskega društva vse prijatelje plemenite in vzgojne igre, da se vključijo v društvo, ki bo v kratkem začelo z rednim delom, s predavanji o teoriji, turnirji itd. — Šahistom, ki so se v srečanju z mednarodnim mojstrom poštvalno borili za ugled našega šaha, čestitamo in jim želimo novih uspehov!

Na primer: zbiralec proda 100 kg ježic po 7.20 z odbito vlago (ježice so suhe šele v novembru) ca 10—20%, prejme din 576.— in bon za din 144.— za odkup raznega blaga po nižji vezani ceni, katerega imajo za to določene zadruge (od Okrajnih zvez kmet. zadrug).

Ker so hrastove ježice popolnoma suhe šele v novembru ter da se izognemo nepravilnemu sušenju pri posameznikih, zadruge odkupujejo ježice takoj ter jih pravilno suše po navodilih »KOTEKS« — ako zbiralec nima možnosti ali znanja in prostorov za pravilno sušenje.

Pohiteti moramo, da zberemo kvalitetno blago pred jesenskimi deževjem. Naše učitelstvo in šolarji nam bodo v pomoč, da bomo zbrali čim več ježic, tega prepotrebne sadeža za našo usnjarsko industrijo.

Že veste?

Sportna društva iz dežele Kranjske! Ste morda kdaj v zadregi, kako svojim članom razdeliti rekvizite? Odborniki si nemara belite glave in podobno. Damo vam preprost vzorec za zgled, kako se taki stvari kratko in uspešno »streže«. Pri novomeškem športnem društvu tako razdeljevanje lepo opravi sam predsednik: Sem, tja, tam... in je urejeno. Kaj bi mučil ljudi in jih klical na posvet. Alah il ilalah — Alah je velik! ... poje muezin z bosenskih minaretov.

Ali si že poravnal naročnino za svoj list!